

14. SUDAKİ YAŞAM

5 Eylül 2022:

Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Fen ve Edebiyat Fakültesi, Biyolojik Bilimler Bölümü, Su Altı Araştırma ve Görüntüleme Merkezi (DAÜ SAGM) tarafından gerçekleştirilen rutin yuva kontrolü sırasında, yuva ağzının taş ile kapanması sonucu yuva içerisinde sıkıştığı tespit edilen yaklaşık 60 adet yavru *Caretta Caretta* deniz kaplumbağası kurtarıldı.

Kurtarılan deniz kaplumbağaları, başta çocuklar olmak üzere halk nezdinde farkındalık yaratmak amacıyla, 1 Eylül 2022 Perşembe günü, saat 18:30'da, Zaradise Garden İskele'de organize edilen etkinlikle denize bırakıldı.

Yoğun ilgi gören etkinlikte konuşan DAÜ SAGM Başkanı Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek, proje ile ilgili özet bilgiler verdi. Yuvadan doğal olarak çıkan yavrulara dokunulmadığına dikkat çeken Yrd. Doç. Dr. Çiçek, yalnızca yuvalarında sıkışmış olan yavru *Caretta Caretta* deniz kaplumbağalarını kurtardıklarını aktardı.

Projenin uzun zamandır devam ettiğini ve *Caretta caretta* deniz kaplumbağalarının yalnızca bu etkinlik kapsamında değil, düzenli olarak kurtarıldığını belirten Yrd. Doç. Dr. Çiçek, farkındalık etkinliklerinin halk nezdinde her Perşembe günü düzenli olarak gerçekleşeceğini ve tüm halkı Perşembe günleri, saat 18:30'da, Zaradise Garden İskele'ye beklediklerini aktardı. Projenin sponsorları Türkiye İş Bankası, Solmaz Seyahat, Semra Limited ve DAÜ'ye teşekkürlerini ileten Yrd. Doç. Dr. Çiçek, amaçlarının genç nesillerde farkındalık yaratmak olduğunu vurguladı.

16 Haziran 2022:

Doğu Akdeniz Üniversitesi Mezunlarla İletişim ve Kariyer Araştırma Müdürlüğü (DAÜ-MİKA) tarafından düzenlenen “10. Uluslararası Kariyer Günleri” kapsamında, DAÜ Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü tarafından “Erken Çocukluk Eğitiminde Çevre Eğitimi” konulu seminer düzenlendi. Seminere Biyolog ve Çevre Eğitimi Uzmanı Doç. Dr. Nazım Kaşot konuşmacı olarak katıldı.

Doç. Dr. Kaşot konuşmasında erken çocukluk eğitimi sürecinde ekofobi oluşturmadan çocuklara çevre eğitimi verilmesinin önemini vurgularken, çevre eğitiminde öğretmen adaylarına düşen görev ve sorumlulukların altını çizdi. Öğretmen adaylarının konu ile ilgili kendilerini geliştirmelerinin önemini anlatan Doç. Dr. Kaşot; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki sulak alanlar, flora ve fauna ile ilgili bilgileri öğrenciler ile paylaşarak, öğretmen adaylarının içinde yaşadıkları doğal çevreyi tanımalarına da katkı sağladı. Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği Programı öğrencileri tarafından yoğun ilgi gören etkinlik sonunda, Temel Eğitim Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek tarafından Doç. Dr. Kaşot'a teşekkür plaketi takdiminde bulunuldu.

29 Eylül 2021:

Doğu Akdeniz Üniversitesi Su Altı Araştırma ve Görüntüleme Merkezi (DAÜ-SAGM), kıyısal alan tahribatının canlı gruplarını olumsuz etkilemesine karşı mücadelesini sürdürüyor. DAÜ-SAGM tarafından İş Bankası ana sponsorluğunda 13 yıldır yürütülen İskele, Yeniboğaziçi ve Gazimağusa Kıyısal Alanı Deniz Kaplumbağalarını İzleme ve Koruma Projesi kapsamında, toplamda 12,000'den fazla deniz kaplumbağası yavrusunun denizle buluşması sağlandı. Ayrıca farkındalık yaratmak amacı ile yaz dönemi boyunca 4 kere çocuklara yönelik kaplumbağa salma etkinlikleri düzenleyerek, hem çevre bilinci oluşturmaya katkıda bulunmaya ve hem de çocuklara hayvan sevgisi aşılamaya çalışıldı.

DAÜ-SAGM, 6 aylık çalışma dönemi boyunca tespit edilerek koruma altına alınan deniz kaplumbağası yuvası sayısının 412 olduğuna, ancak bu yuvaların %7'sinin kumsala yapılan araç girişleri nedeniyle tahrip olduğuna dikkat çekiyor.

DAÜ-SAGM'nin faaliyetleri ve proje hakkında bilgiler veren DAÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi, Biyolojik Bilimler Bölüm Başkan Yardımcısı ve DAÜ-SAGM Başkanı Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek, "Kıyısal alanda yaşayan nesli tükenmekte olan bitki ve hayvanların neslinin devamı kıyı bölgelerinin etkin kullanımı ile mümkündür.

Kıyısal alan, deniz ve/veya karasal koşullara adapte olmuş birçok organizmaya ev sahipliği yapmakla birlikte, insanın koşullarında insan kullanımını açısından en yoğun bölgedir. Akdeniz ülkelerinin tümünde görülen, kıyısal alan tahribatı ülkemizde de belirgin olarak görülmektedir. Kıyısal alanın tahribatının en etkin biçimde olumsuz etkilediği canlı grubu deniz kaplumbağaları olduğu gibi; bu alanın korunmasında en etkin aracımız da yine deniz kaplumbağalarıdır.

Deniz kaplumbağası popülasyonunun korunması deniz ekosisteminin dengede kalması açısından çok önemlidir. Doğada her canlının bir işlevi vardır. Örneğin deniz

kaplumbağalarının nüfusunun azalması, denizanası popülasyonunun kontrolsüzce artmasına yol açmaktadır. Bizim çalışmalarımız sırasında karşılaştığımız en büyük problemler başıboş köpeklerin yuvalara zarar vermesi ve kumsallara arabalarıyla insanların girmesidir. Kumsallara araçla girmemeleri ve yuvalara zarar vermemeleri konusunda halkımızı duyarlı olmaya davet ediyoruz.” diye konuştu.

Deniz kaplumbağalarının (Caretta Caretta ve Chelonia Mydas) Kıbrıs'ın simgesi haline gelmiş ve koruma altına alınmış doğal miraslarımızdan olduğunun altını çizen Yrd. Doç. Dr. Çiçek, yaptığı açıklamada “Canlıları korumak için yaptığımız çalışmalarda, amacımız sadece deniz kaplumbağalarını korumak değil, aynı habitatı paylaşan diğer canlıları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) doğal güzelliklerini ve varlıklarını da korumaktır. İşte bu amaçla, İskele, Yeniboğaziçi ve Gazimağusa sahillerindeki deniz kaplumbağalarının bilimsel olarak izlenmesi ve korunması projesine, KKTC Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'na bağlı Çevre Koruma Dairesi'nden alınan izinle, DAÜ Su Altı Araştırma ve Görüntüleme Merkezi olarak 13 yıldır çalışmalarımıza devam etmekteyiz” ifadelerini kullandı.

Yrd. Doç. Dr. Çiçek, 13 yıldır Proje Koordinatörü Öğr. Gör. Hasan Deniz Akbora ile kendisinin gözetiminde, ulusal ve uluslararası gönüllülerle yapılan çalışmalarda oldukça başarılı olduklarını ifade ederek, şunları söyledi: “2021 yılında da, pandemiye rağmen koruma çalışmaları Eylül ayı sonunda başarılı bir şekilde sonuçlandırılmıştır.

2021 yılında yapılan çalışmalar, Türkiye İş Bankası sponsorluğunda sürdürülmüş; koruma aktivitelerinin yoğun olarak yürütüldüğü alanlara İskele, Yeniboğaziçi ve Gazimağusa belediyelerinin ve DAÜ’nün teknik personel desteği ile bilgilendirici levhalar yerleştirilmiştir.

6 aylık çalışma dönemi boyunca 412 adet yuva tespit edilerek koruma altına alınmıştır. Bu yuvalardan %7 si kumsala yapılan araç girişleri nedeni ile tahrip edilmiştir. %8'i yuvalar gelgit bölgesinde bulunduğundan su basması nedeni ile kurtarılamamış ve %4'ü ise köpek ve tilkiler tarafından kazılarak tahrip edilmiştir. Korumaya alınan yuvaların %80'i periyodik olarak takip edilip yavru çıkışları izlenmiş, gereken durumlarda müdahale edilerek yuvada sıkışan yavrular kurtarılmıştır. Toplamda 12000'den fazla kaplumbağa yavrusunun denizle buluşması sağlanmıştır.”

DAÜ-SAGM Başkanı Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek, 2007 yılında kurulan merkezin; deniz, göl, sulak alan gibi her türlü sucul sisteme ve ilişkide olduğu çevreye yönelik çalışmalarının ulusal ve uluslararası düzeyde devam edeceğini ifade etti.

30 Temmuz 2021:

Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) ile Deepdive Diving Center arasında, adada dalış turizmini geliştirmek amacıyla yapay resif parkı oluşturmak üzere iş birliği protokolü imzalandı. Söz konusu protokolün imza töreni, 30 Temmuz 2021 Cuma günü, saat 09:00'da, DAÜ Rektörlüğü'nde gerçekleştirildi. Protokole DAÜ Akademik İşlerden Sorumlu Rektör Yardımcısı ve Rektör Vekili Prof. Dr. Hasan Demirel ile Deepdive Diving Center'in sahibi Erol Adalier imza koydu.

Törende; DAÜ Sosyal ve Kültürel İşlerden Sorumlu Rektör Yardımcısı Doç. Dr. Deniz İşçioğlu, İdari ve Teknik İşlerden Sorumlu Rektör Yardımcısı Doç. Dr. Serhan Şensoy ile Döner Sermaye İşletme Müdürü Hasan Kavaz da hazır bulundu.

Törenin açılış konuşmasını gerçekleştiren DAÜ Akademik İşlerden Sorumlu Rektör Yardımcısı ve Rektör Vekili Prof. Dr. Hasan Demirel, DAÜ'nün eğitim-öğretim ile bilimsel araştırmanın yanı sıra, Gazimağusa kenti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile bütünleşik bir şekilde topluma hizmet kapsamında gerçekleştirilen projelere de ortak olduğunu vurguladı.

Uzun yıllardan beridir Gazimağusa kenti ve KKTC'ye deniz altını sevdiren Deepdive Diving Center'in sahibi Erol Adalier'in, DAÜ ile iş birliği içerisinde verdiği hizmetin kalitesini her zaman arttırdığına dikkat çeken Prof. Dr. Demirel, DAÜ Deniz Tesisleri (Beach Club) yanında oluşturulacak deniz altı yapay resif projesinde üniversite olarak üzerlerine düşeni yapacaklarının altını çizdi. Prof. Dr. Demirel, projenin Gazimağusa ve KKTC'ye hayırlı olmasını diledi.

Törende konuşan Deepdive Diving Center'in sahibi Erol Adalier de, uzun yıllardan beridir DAÜ ile yapmış oldukları çalışmaların netice vermesinden duyduğu memnuniyeti aktararak, KKTC'de bir ilk olan yapay resif projesinin gelecek nesillere örnek teşkil etmesini diledi. Projenin 12 yıllık bir çalışmanın ürünü olduğuna dikkat çeken Adalier, su altındaki tüm akıntıları ve dip yapısını ortaya çıkardıktan sonra bir proje ile KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'na bağlı Hayvancılık Dairesi'nden izin aldıklarını ve DAÜ'nün yardımıyla su altında yapay resif oluşturacaklarını belirtti.

Gerekli izinlerin, yapay resif içerisinde; iki gemi, bir uçak, 2,500 heykel ve bunun yanında birçok araç gibi ilginç yapıların olabilmesi için ve insanların deniz altına olan ilgisinin artması için alındığını ifade eden Adalier, proje ile aynı zamanda deniz altı canlılığının da artacağına dikkat çekti. Projenin oluşmasında emeği geçen DAÜ Su Altı Araştırma ve Görüntüleme Merkezi Başkanı Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek'e ve DAÜ Rektörlüğü ile Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü'ne teşekkürlerini ileten Adalier, projenin ülkeye hayırlı olmasını diledi.

29 Ocak 2021:

Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Fen ve Edebiyat Fakültesi, Biyolojik Bilimler Bölümü Öğretim Üyesi ve Su Altı Araştırma ve Görüntüleme Merkezi Başkanı Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'nda deniz çayırlarının (*Posidonia oceanica*) korunması için Birleşmiş Milletler, Küresel Çevre Fonu (GEF/SGP) desteği ile Ege Ekoturizm Derneği tarafından sürdürülen projede bilimsel danışmanlık yapıyor.

Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek söz konusu proje ile ilgili yaptığı açıklamada şu ifadelere yer verdi;

“Covid 19 Pandemisi nedeni ile bir süre ara verilen ve tekrardan başlayan Ayvalık Adaları Tabiat Parkı’nda biyolojik çeşitliliğin korunarak, ekolojik, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliğin sağlanmasını hedefleyen deniz çayırları projesi, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı deniz ortamının koruma / kullanma dengesinin kurulmasına katkıda bulunmayı amaçlıyor. Suyun altındaki ormanlar olarak bilinen ve yerkürenin dengesinin korunması için çok önemli görevler üstlenen deniz çayırları, oksijen üretmek, yavru balıklar için sığınak oluşturmak, deniz tabanındaki erozyonu engellemek gibi ekolojik değeri yanında karbon tutulumu, balıkçılığa katkıları gibi girdilerle ekosistem hizmetleri açısından da önemi bilinmektedir.

Yerel olarak, “erişte” veya “fıca” ismi verilen deniz çayırları, denizel ortama uyum sağlamış sucul angiosperm (çiçekli bitkiler) olup karasal bitkiler gibi kök, gövde, yaprak, çiçek ve tohuma sahiptirler. Dünya genelinde 50 denizel angiosperm türü bulunmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ve Akdeniz genelinde kıyı ve geçiş sularında *Cymodocea*, *Halophila*, *Posidonia*, *Ruppia*, *Zostera* cinslerine ait 7 angiosperm türü yayılış göstermektedir.

Bu türler, *Cymodocea nodosa*, *Halophila stipulacea*, *Posidonia oceanica*, *Ruppia cirrhosa*, *Ruppia maritima*, *Zostera marina* ve *Zostera noltii*'dir. Deniz çayırı olarak adlandırılan zeminde ve geniş alanları kaplayan bu bitkiler, kök, gövde, yaprak ve çiçek gibi organları ile çiçekli bitkiler grubu içinde yer alır.

Deniz ekosisteminin vazgeçilmezi olmasına rağmen, çeşitli insan aktiviteleri sonucu doğrudan ya da dolaylı olarak deniz çayırları olumsuz etkilenebilmektedir. Özellikle Fransa, İtalya, İspanya gibi rekreasyonel denizciliğin geliştiği ülkelerde çapaların açtığı derin yaralar nedeni ile çok zarar görmüşlerdir.

Artık bu ülkelerde çapalamak yasak olup, konaklama noktalarına şamandıra ve tonoz sistemleri yerleştirilmektedir. Çapalamanın yanı sıra deniz kıyısına yapılan liman, barınak, iskele yapıları bu deniz altı ormanlarına çok zarar vermektedir.”

25 Aralık 2020:

Doğu Akdeniz Üniversitesi Su Altı Araştırma ve Görüntüleme Merkezi (DAÜ-SAGM), kıyısız alan tahribatının canlı gruplarını olumsuz etkilemesine karşı mücadelesini sürdürüyor.

DAÜ-SAGM tarafından İş Bankası ana sponsorluğunda 12 yıldır yürütülen İskele, Yeniboğaziçi ve Gazimağusa Kıyısız Alanı Deniz Kaplumbağalarını İzleme ve Koruma Projesi kapsamında, toplamda 11,050 deniz kaplumbağası yavrusunun denizle buluşması sağlandı.

DAÜ-SAGM, 6 aylık çalışma dönemi boyunca tespit edilerek koruma altına alınan deniz kaplumbağası yuvası sayısının 215 olduğuna, ancak bu yuvaların %7'sinin kumsala yapılan araç girişleri nedeniyle tahrip olduğuna dikkat çekiyor.

DAÜ-SAGM'ın faaliyetleri ve proje hakkında bilgiler veren DAÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi, Biyolojik Bilimler Bölüm Başkan Yardımcısı ve DAÜ-SAGM Başkanı Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek, "Kıyısal alanda yaşayan nesli tükenmekte olan bitki ve hayvanların neslinin devamı kıyı bölgelerinin etkin kullanımı ile mümkündür. Kıyısal alan, deniz ve/veya karasal koşullara adapte olmuş birçok organizmaya ev sahipliği yapmakla birlikte, bizim koşullarında insan kullanımı açısından en yoğun bölgedir. Akdeniz ülkelerinin tümünde görülen, kıyısal alan tahribatı ülkemizde de belirgin olarak görülmektedir. Kıyısal alanın tahribatının en etkin biçimde olumsuz etkilediği canlı grubu deniz kaplumbağaları olduğu gibi; bu alanın korunmasında en etkin aracımız da yine deniz kaplumbağalarıdır" diye konuştu.

Deniz kaplumbağalarının (Caretta Caretta ve Chelonia Mydas) Kıbrıs'ın simgesi haline gelmiş ve koruma altına alınmış doğal miraslarımızdan olduğunun altını çizen Yrd. Doç. Dr. Çiçek, "Bununla birlikte, bu canlıları korumak için yaptığımız çalışmalarda, amacımız sadece deniz kaplumbağalarını korumak değil, aynı habitatı paylaşan diğer canlıları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) doğal güzelliklerini ve varlıklarını da korumaktır. İşte bu amaçla, İskele, Yeniboğaziçi ve Gazimağusa sahillerindeki deniz kaplumbağalarının bilimsel olarak izlenmesi ve korunması projesine, KKTC Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'na bağlı Çevre Koruma Dairesi'nden alınan izinle, DAÜ Su Altı Araştırma ve Görüntüleme Merkezi olarak 12 yıldır devam etmekteyiz" dedi.

Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek, 12 yıldır Proje Koordinatörü Öğr. Gör. Hasan Deniz Akbora ile kendisinin gözetiminde, ulusal ve uluslararası gönüllülerle yapılan çalışmalarda oldukça başarılı olduklarını ifade ederek, şunları söyledi: "2020 yılında da, pandemiye rağmen koruma çalışmaları Eylül ayı sonunda başarılı bir şekilde sonuçlandırılmıştır.

2020 yılında yapılan çalışmalar, Türkiye İş Bankası sponsorluğunda sürdürülmüş; koruma aktivitelerinin yoğun olarak yürütüldüğü alanlara İskele, Yeniboğaziçi ve Gazimağusa belediyelerinin ve DAÜ'nün teknik personel desteği ile bilgilendirici levhalar yerleştirilmiştir.

6 aylık çalışma dönemi boyunca 215 adet yuva tespit edilerek koruma altına alınmıştır. Bu yuvalardan %7 si kumsala yapılan araç girişleri nedeni ile tahrip edilmiştir. %8'i yuvalar gelgit bölgesinde bulunduğundan su basması nedeni ile kurtarılamamış ve %4'ü ise köpek ve tilkiler tarafından kazılarak tahrip edilmiştir. Korumaya alınan yuvaların %80'i periyodik olarak takip edilip yavru çıkışları izlenmiş, gereken durumlarda müdahale edilerek yuvada sıkışan yavrular kurtarılmıştır. Toplamda 11,050 kaplumbağa yavrusunun denizle buluşması sağlanmıştır.”

DAÜ-SAGM Başkanı Yrd. Doç. Dr. Burak Ali Çiçek, 2007 yılında kurulan merkezin; deniz, göl, sulak alan gibi her türlü sucul sisteme ve ilişkide olduğu çevreye yönelik çalışmalarının ulusal ve uluslararası düzeyde devam edeceğini ifade etti.